

ZIN IN LEVEN. Godsdienstdidactiek voor het lager onderwijs (deel 1); door Jef Bulckens en Bert Roebben (red). Acco, Leuven/Leusden, 2001. ISBN 90-334-4641-3.

De hoeveelheid publicaties die 'zin' in hun titel hebben staan, is inmiddels uitgegroeid tot een indrukwekkende stapel. Zo weinig creatief dan ook de titel van 'Zin in leven' is, zo uniek is de uitgave van het eerste deel van een nieuwe godsdienstdidactiek voor pabo-studenten in Nederland en studenten van de lerarenopleiding lager onderwijs in Vlaanderen. Want het verschijnen van handboeken voor het leergebied godsdienst/levensbeschouwing voor deze doelgroep is een zeldzame gebeurtenis. Voor zover ik me kan herinneren was het laatste in deze categorie 'Katechese op de basisschool', in 1976 door het voormalige HKI in Nijmegen uitgegeven in opdracht van de NRK. En dat boek (in de wandelgangen 'zwartboek' genoemd) was eigenlijk niet eens een handboek voor godsdienstdidactiek, maar – hoewel aanvankelijk bedoeld als aanzet voor een nieuw leerplan – eerder een rapport over en verantwoording van de toen in ontwikkeling zijnde experimentele 'ervaringskatechese'. Wanneer er na 25 jaar (de helft van) een nieuw handboek verschijnt, kun je dus met recht spreken over een 'unieke' uitgave.

Het blikveld dat de auteurs van dit nieuwe boek voor ogen hebben, is ruim: de ontwikkeling van een godsdienstdidactiek tegen de brede achtergrond van "uiteenlopende tradities die zoeken naar zin met het oog op zinvol leven in een grondig gewijzigde wereldsituatie". Een godsdienstdidactiek die enerzijds door het leven zelf, anderzijds door de (christelijke) traditie wordt gevoed.

Het nieuwe boek is ontstaan, nadat in Nederland en België sinds resp. 1999 en 2000 nieuwe leerplannen voor het (rooms-katholieke) vak godsdienst/levensbeschouwing beschikbaar kwamen. Het is de bedoeling dat het geheel van twee boeken 21 units gaat aanreiken; in deel 1 zijn er hiervan 11 te vinden. Ze kunnen naar eigen believen in elke willekeurige volgorde worden gekozen en kunnen dan een "mooi godsdienstdidactisch mozaïek vormen" (p. 19). De zes samenstellers (Jean Agten, Cor Sinnema, Rik Snijkers, Fons Vandormael, Jef Bulckens en Bert Roebben; beiden laatsten zorgden voor de eindredactie van het geheel) hebben de godsdienstpedagogische en – didactische inzichten en suggesties uitgewerkt volgens zeven aspecten: lesvoorbereiding/leerplan/leerboek/methode, cognitieve/rituele/morele dimensie en gemeenschapsdimensie, visie op godsdienst/levensbeschouwing en godsdienstige kernmetaforen. Elk van deze aspecten wordt in telkens drie units ontwikkeld en kan over drie, vier opleidingsjaren worden gespreid. De meeste aandacht gaat (uiteraard) uit naar een didactische aanpak van de verschillende manieren waarop godsdiensten en levensbeschouwingen omgaan met levensthema's en levensvragen.

'Zin in leven' is praktijk- en theorieboek tegelijk. Praktijkboek, omdat het vol verhalen, gedichten, meditatieve teksten, mythen, legenden, vaardigheden, symbolen, rituelen, illustraties, gebeden, liederen en opdrachten staat. Theorieboek omdat rond al deze verhalen, teksten, liederen en opdrachten veel achtergrondinformatie te vinden is. Theorievorming over de levensbeschouwelijke dimensie in de samenleving, over katholiek onderwijs en visie op het vak godsdienst/levensbeschouwing, interculturele opvoeding in een multiculturele samenleving, waarden en normen, levensbeschouwelijke optieken en levensvisies.

Studenten die met dit nieuwe handboek (gaan) werken, krijgen heel wat voor de kiezen; zowel wat betreft de bestudering van de aangeboden stof met het oog op eigen keuzen en standpuntbepaling, als wat betreft de verwerking en concretisering ervan met het oog op de voorbereiding van hun lessen. Al aan het begin van iedere unit kunnen ze lezen en weten, welke leerdoelen van hen verwacht worden. Daar waar het bijvoorbeeld over werken met en vertellen van verhalen gaat, zullen ze ongetwijfeld een beroep kunnen doen op vaardigheden die ze elders in hun opleiding ontwikkelen. Opdrachten die daarmee samenhangen, liggen hen misschien dan ook wat gemakkelijker. Maar voor bijvoorbeeld vergelijkende onderzoeken naar levensbeschouwelijke modellen, doelstellingen en inhoud in documenten als 'Kiezen en delen' en de Vlaamse 'Visietekst' ligt dat misschien toch wat

minder eenvoudig (unit 10). Dat geldt bijvoorbeeld ook wanneer studenten wordt gevraagd de evolutie van hun eigen referentiekader in beeld te brengen en welke rol hun geloof daarin speelt (unit 7). Maar daartegenover staan weer hele praktische en creatieve opdrachten zoals een lesvoorbereiding over de Christoffellegende, het leren vertellen van een verhaal, het opzetten van een viering op school of het schrijven van een vertelling over een inspirerende figuur.

In 'Zin in leven' valt dus veel te leren, te ontdekken en te doen. Studenten die hun professionele vaardigheden serieus willen ontwikkelen en vergroten, hebben aan dit handboek een flinke kluit. Maar ook pabo-docenten, identiteitsbegeleiders en docenten levensbeschouwing hebben er een gedegen handboek aan, dat een goede inspiratiebron, oefen- en vindplaats is voor hun vak.